

Verksamhetsrapport 1998/99

Innehåll:

Årsmötet 1998	Sid 1
Årsmötesexkursion 1998	Sid 1
Septembereckursion 1998	Sid 2
Julexkursion 1998	Sid 2
Påskexkursion 1999	Sid 2
Naturreservatet utvidgas /info om skötselplanen	Sid 3
Pågående naturvårdsarbete	Sid 4
Notiser 1998/99	Sid 4
Tillbakablick av John Henrysson	Sid 5
Exkursioner 1985-1998	Sid 6

Årsmötet 1998

Det 56:e årsmötet hölls lördagen den 4 juli kl 10.00 vid fyrbostäderna. Mer än 30 medlemmar deltog i förhandlingarna i lä öster om stora huset, där vi satt på trädgårdsmöbler. Vädret var aningen blåsigt och ganska svalt (ca 15°C) men bättre än dagarna före och efter, så vi hade tur, trots allt. Hela sommaren 1998 blev sval och regnig i kontrast till sommaren innan. Vid vårt årsmöte i början av augusti 1997 invaderades ju ön av gäster, som solade och badare.

Thorild Wulff och Annika Fengved-Stefansson avgick ur styrelsen. Thorild har varit kassör i 12 år och ingick i styrelsen redan tidigare. Annika har haft hand om arkivet. Det placeras nu på biblioteket i Torekov. Lina Andreasson och Elsa Warmland nyvaldes i styrelsen.

Ordföranden informerade kort om skötselplanen som enligt telefonsamtal med Christer Persson på länsstyrelsen skulle sändas ut till slutlig remiss under semestrarna. Anders Larsson ansvarar för detta. Handlingarna kom i början av september, daterade 27 augusti för en slutlig remissrunda.

Sven Hernborg berättade om röjningsarbetet på ön och syftet med att bevara gamla ekar till våra barnbarns barnbarn, etc. Högst 5 000 kr anslogs till omkostnader vid fortsatt röjning i september 1998.

Årsmötesexkursionen 1998

Efter årsmötet den 4 juli varvade vi matsäcksätande med att se på lägenheterna i fyrbostäderna. Anna-Lisa Stefansson och hennes dotter Bodil Kollberg visade dem assisterade av tillsynsmannen Mikael Haraldsson och hans sambo Kajsa Seeberg. Byte av veckogäster vid just denna tidpunkt gjorde det möjligt att gå in och titta. Några av oss drack sitt kaffe på vinden till Västan, där vi sedan trängde ihop oss för att lyssna till Anna-Lisa och Bodil, som tillsammans beskrev fyrfolkets levnadsförhållanden utifrån brev och andra dokument och intervjuer de gjort med personer, som bott där. Den som missade föredraget eller vill läsa mer, hänvisas till Anna- Lisas artikel om "Människorna vid fyren" i Bjärebygden 1997 s 15-32. I Meddelande nr 51/1985 skrev Bo Bergström om "Fyrplatsen på Hallands Väderö 1884-1904".

Vid 12-tiden öppnade Mikael fyren för oss så att vi kunde njuta av utsikten från tornet, dit fem personer kan gå upp åt gången. Medan vi väntade på vår tur att få komma upp i tornet diskuterade vi hur olika utrymmen på marknivån använts. Fyren har haft olika ljudsignaler (mistlur och knallskott) och det har funnits reservaggregat för el.

Fyrtornet, som på utsidan var ganska illa åtgånget av rost när vi besökte det i samband med årsmötet, har sedan dess blivit målat. Sjöfartsverket följer en rullande 10-årsplan för underhåll av statens fyror.

John Nygren har föreslagit att entrérummet till fyren ska stå olåst på samma sätt som muséet i Lotsstugan. Om det utrustas med väggfasta bänkar kan det användas som vind- och regnskydd av fågelskådare och andra, som vistas vid fyren vid dålig väderlek.

Septemberekursion 1998

Septemberekursionen 1998 dubblerades (på grund av feltryck i vårt program). Lördagarna, 12 och 19 september, samlades medlemmar på ön för att se och höra om röjningsarbetet i Nörre skog och Tångakärret och sedan praktiskt hjälpa till - allt under ledning av Sven Hernborg. Flera medhjälpare bodde längre eller kortare tid i fyrbostäderna under perioden 12-26 september för att kunna röja på ön enligt en plan Sven upprättat i samråd med länsstyrelsen, kyrkorådet i Torekov och en mängd experter på ekologi. Planen gäller för en tid av sju år. Det finns goda möjligheter att hjälpa till med röjning på ön även i år. Sven har bokat lägenhet i fyrbostäderna under tre veckor från 3 till 26 september. I detta sammanhang kan det framhållas att Sven 1998 tilldelades Skånes Naturvårdsförbunds "Kronhjortsplakett" för sitt engagerade och engagerande naturvårdsarbete på bl. a. Hallands Väderö.

Vädret den 12 september var på alla sätt bättre än under årsmötet i juli även om det blev regn framåt kvällen. En intressant iakttagelse var att vitsippor stod i blom. Uppfattade de måntro hösten som vår? Förutom björnbärsplockare och ornitologer var var en grupp om 20 danska studenter med på båten. De kom från Köpenhamns universitet för att studera alger, allt från tång till plankton. Det är en tradition sedan 30 år att Botanisk institut arrangerar en exkursion till Hallands Väderö under kursen om alger, vilken omfattar sex veckor av studietiden för blivande biologer.

Julexkursion 1998

Julexkursionen 1998 blev "avblåst". Det var andra året i rad, som detta inträffade. Trots att vi tillsammans med Bjäre Naturskyddsförening hade bokat båt både för annandagen och dagen efter, som var en söndag, blev det ingen resa av på grund av ihållande blåst och regn. Det blev således inget 10-årsjubileum på ön. Bättre tur i år.

Eftersom inga ville åka och således inga löste biljett, fick föreningarna solidariskt stå för hela minimumkostnaden för att hålla båt med besättning i beredskap. Skepparen var nämligen villig att köra om några önskat åka över till ön. Å andra sidan bjöd Väderötrafiken medlemmar och andra, som hjälpte till att röja på ön i september, på båtresan, så det kanske jämnar ut sig.

Påskexkursion 1999

Påskvandringen den 4 april ägde rum i strålande vårväder. Trots tidig påsk stod vitsippor i blom. Skogen var genomskinlig med god sikt. John Henrysson och Bengt Paulsson ansvarade för var sin förening. Jan Lannér, som bott på ön ett par veckor och forskat, mötte oss vid Sandhamn. När han erbjöd sig att guida tackade vi ja. Över 50 personer gick längs slingrande stigar till Killekärret. Därifrån tog vi oss i "obruten" och svårforcerad terräng fram till havet vid Luckan innanför Skäppeskären, där terrängen var bruten, bokstavigt talat, med spår av stenhuggning, men fortfarande svår att ta sig fram i. Under vandringen fick vi se och höra om hur människor format träd och skog. Återvägen gick först söderut på stranden till Kohallen och sedan på stigar tillbaka till Sandhamn. Vi passerade Hälledammen, som visade upp en ovanligt stor vattenspegel efter en regnig vinter.

Efter en välförtjänt kaffepaus gick en mindre grupp till Nörreskog och såg på röjningarna. Detta var det ursprungliga ämnet för exkursionen och tänkt som en kompensation för julexkursionen, som inte blev av. Jan Lannér kom med och gav sakkunnig information. För den, som vill läsa mer om skogsutvecklingen på ön, hänvisas till Jans beskrivning i förra årets verksamhetsrapport s 7-9.

Naturreseptatet utvidgas / info om skötselplanen

Naturreseptatet Hallands Väderö har utvidgats

En skrivelse med "Förslag till utvidgning och nya föreskrifter samt skötselplan för naturreseptatet Hallands Väderö i Båstads kommun" daterad 1998-08-27 ankom till Sällskapet i början av september enligt sändlista. "Med hänsyn till det stora allmänintresse som finns kring Hallands Väderö har Länsstyrelsen funnit det befogat att, dels som information dels för eventuella ytterligare synpunkter, remittera det bearbetade förslaget. Synpunkter på förslaget skall vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 30 oktober 1998".

Sjelva förslaget var daterat den 1 april 1998 och hade legat på Länsstyrelsen i avvaktan på ett gemensamt utskick av föreskrifter för flera reservat i Skåne Län. Vid ett styrelsemöte på ön den 19 september utsågs Jan Lannér, Anders Ploman och Sven Hernborg att tillsammans med Bjäre Naturskyddsförening utforma ett yttrande över förslaget, som bl.a. innebär en utökning med nästan 1 400 ha havsområde runt ön. Vid överläggningar kring remissen i slutet av oktober hos Anders i Torekov deltog också John Henrysson och Bengt Paulsson. Vårt yttrande sändes via Skånes Naturvårdsförbund till länsstyrelsen.

Den 18 december 1998 beslutade länsstyrelsen om "Bildandet av naturreseptatet Hallands Väderö i Båstads kommun". Skötselplan fastställs separat av länsstyrelsen och är ännu inte klar.

Beslut om ett utvidgat naturreseptat

Hallands Väderö har genom länsstyrelsens beslut 1998-12-18 utvidgats till att omfatta 1 724 ha, varav 339 ha landområde. Beslutet omfattar tretton A4-sidor samt två bilagor. På de sex första sidorna beskrivs ön under följande rubriker: Geologi, Vattenområden runt Hallands Väderö, Markhistoria, Markanvändning, Flora och fauna, Landskapsbild, Fornlämningar, Tillgänglighet och Gällande beslut. Därefter följer på s 7-8: Ärendets beredning, Konsekvensutredning och Grunden för beslutet. Sedan kommer Länsstyrelsens beslut med Ändamål och olika Föreskrifter för markägare och allmänhet. På s 13 i länsstyrelsens beslut om ett utvidgat naturreseptat står följande om skötselplanen (citatt):

Skötselplan

1. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Markdisposition, skötsel och vård, kontroll av skötselåtgärdernas effekt samt anläggningar för allmänheten skall ske enligt anvisningar i skötselplanen som skall fastställas av länsstyrelsen.
3. Naturvårdsförvaltningen skall finansieras enligt den ekonomiska plan som fogas till den fastställda skötselplanen.

Skötselplan för naturreservatet Hallands Väderö

Under hela min tid som ordförande i SHVN har frågan om ny skötselplan för Hallands Väderö varit prioriterad. Flertalet verksamhetsrapporter har inletts på liknande sätt som i år med en kommentar till just detta ärende. Redan i augusti 1987 inbjöd Sällskapet representanter för Kyrkorådet i Torekov, Stiftsnämnden, Naturvårdsverket, Naturvårdsenheten vid länsstyrelsen, Skogsvårdsstyrelsen och Båstads kommunstyrelse till exkursion på Hallands Väderö och samrådiskussion i Torekavs gamla skola kring en skötselplan. Bertil Wargren ledde sammankomsten och Urban Emanuelsson medverkade som Sällskapets expert. Nu, tolv år senare, inför millennieskiftet, ser planen ut att kunna förverkligas. Sällskapet kan glädja sig åt att via ett antal remissyttranden med väl underbyggd saklig information ha fått gehör för sina synpunkter på öns skötsel. En hel del praktiska skötselåtgärder har också vidtagits de senaste åren med dispens från de äldre bestämmelserna.

Pågående naturvårdsarbete

De senaste åren har det pågått mer naturvårdsarbete och forskning på Hallands Väderö än på länge. Kombinationen av ökat betestryck (numera även från får) och manuell röjningen mellan Klippträdgårdarna och fyren och i Nörre skog, liksom skyddet av unga bokplantor med nät, kan i bästa fall bidra till att öns kulturmiljöer bevaras. Försök med hamling och skottskogsbruk i liten skala planeras för att återskapa lite av ett äldre kulturlandskap. Jan Lannérs forskning om skogen och dess förändringar utgör teoretisk grund för detta arbete. Jans forskning fortsätter och fördjupas med hjälp av specialister på t.ex. dendrokronologi och pollenanalys.

Notiser 1998/99

Nätning av bokplantor 1999

Veckoslutet efter påsk var Sven Hernborg åter på ön tillsammans med ett antal medhjälpare och satte upp hönsnät runt ett stort antal bokplantor, främst i Söndreskog, för att skydda dem mot hararnas gnag. Några personer övernattade i fyrbostäderna och för utsökt kosthåll svarade (liksom i september) Karin Vallin, svärdotter till Hervid.

Betesdjuren på ön

Lördagen den 1 maj forslades 300 får, de flesta ännu lamm, till ön för att äta upp sig. Två Scanek-lastbilar levererade de bråkande naturvårdarna till båten i Torekavs hamn. Ett stort antal personer samlades för att beskåda ombordlastningen. Fredagen den 7 maj var det tid för kor och hästar att transporteras till ön. NST och Hallandsposten skrev om detta lördagen den 8 maj. Ett reportage om fåren på ön kommer i Hallandspostens sommarbilaga.

Linnés skånska resa 1749

Det är i år 250 år sedan Carl Linnaeus i Uppsala, sedermera Carl von Linné, på Ständernas uppdrag, reste runt i Skåne i hästvagn under drygt 2½ månad. Den 17 maj passerade han gränsen till Skåne vid Loshult i Göinge och exakt två månader senare besökte han Ängelholm. Till Torekov och Hallands Väderö kom han inte men "Torreko Ö", som han såg från Kullaberg, nämns i hans "Skånska resa".

Med anledning av jubiléet utgick i november 1998 en gemensam uppmaning från landshövdingen i Skåne län, regiondirektören i Region Skåne och rektorn vid Lunds universitet till kommuner, skolor, muséer, föreningar, företag, myndigheter m.fl. att uppmärksamma händelsen. På många håll i Skåne firas Linné-minnet med utställningar, föreläsningar, naturvandringar, etc. Detta gäller också Båstads kommun. Sällskapets årsmötesexkursion den 10 juli kommer att anknyta till förhållanden på ön under 1700-talet.

Ny miljöbalk

Vid årsskiftet samlades femton "gamla" miljölagar i en miljöbalk. I balken finns också en del nyheter, som kan komma att beröra Hallands Väderö. Regeringen kan t.ex. förklara ett naturreservat som särskilt skyddsområde enligt EG:s fågelskyddsdirektiv och som särskilt bevarandeområde enligt EG:s art- och habitatdirektiv. Ön kan förklaras som "kulturreservat" i syfte att bevara ett värdefullt kulturpräglad landskap.

Länsstyrelse och kommun får förklara mark- och vattenområden som naturreservat. Miljöorganisationer med lägst 2 000 medlemmar får rätt att överklaga domar och beslut om tillstånd. Det är därför viktigt för SHVN att i sådana sammanhang samverka med Skånes Naturvårdsförbund, som har erforderlig storlek för detta.

Beslutet om ett utökat naturreservat "Hallands Väderö" följer den gamla lagstiftningen beträffande hänvisningar till lagrum men är anpassat till miljöbalken. Exempel på detta är en konsekvensutredning och att skötselplanen med ekonomisk plan fastställs separat och därmed kan ändras vid behov inom ramen för gällande reservatsbestämmelser.

Tillbakablick av John Henrysson

Det är nu tolv år sedan jag blev ordförande i SHVN. Då hade jag varit sekreterare i två år, dvs. sedan 1985. Under dessa år har åtskilliga ämnen tagits upp på exkursioner och i föredrag. Vid årsmötena 1985-89 samlades vi på förmiddagen i Sandlyckeskolan. 1985-87 visade och berättade Bertil Wargren om Herved Vallins bilder från ön. I månadsskiftet juli-augusti 1990 gjorde vi tre turer i liten båt till Vingaskär. 1992 hade vi extra många arrangemang med anledning av Sällskapet 50-årsjubileum. Bertil Wargren visade olika kartor över ön och Lennart Ploman kåserade om 1930-talets väderöutflykter. Till 100-årsminnet av Herved Vallins födelse, visade Bertil Wargren 1993 på nytt ett urval av hans bilder. Sven Hernborg visade egna bilder från ön, allt i Sandlyckeskolan. I samband med Torekovs 650-årsjubileum vecka 29-30, 1994 visade Dan Backström sin film "Möt våren på ön" med Arne Weise som speaker på Olympiabiografen. I arrangemang av en särskild jubileumsförening berättade Olle Renck om väderotrafiken och John Nygren om kås och kummel. Medlemmar i SHVN ledde sju väderöexkursioner på fyra olika teman. 1997 visade Sven Hernborg en nysammansatt bildsvit från ön i Sandlyckeskolan.

De flesta exkursioner och föredrag finns refererade i verksamhetsrapporter och meddelanden. Rapporterna från åren 1987-99 blir sammantaget en utförlig redogörelse för Sällskapet verksamhet och en översikt av vad som hänt på ön och forskning om den under de senaste tolv åren. Nedan nämns ett antal ämnesinriktade exkursioner från åren 1985-98 och medverkande ledare / experter. Jul- och påskexkursionerna liksom många septemberexkursioner har haft ett brett innehåll med Sällskapet interna experter som ledare. En viss inriktning mot växter, sälar och fåglar har varit vanlig, men även ormar, berggrund, marinbiologi och kulturhistoria har kommit med.

Exkursioner 1985-1998 med ledare/expert

Fet stil på året avser årsmötesexkursion.

1985	Öns kulturlandskap	Urban Emanuelsson
1986	Geologi på ön	Torsten Persson
1987	Arkeologiska utgrävningar	Sven Hernborg
1988	Floran på Väderön och Kullaberg	John Kraft
1989	Skötsel av naturreservatet i praktiken	John-Erik Nilsson
1990	Fyr och fyrbostäder	Birgitta o Folke Nilsson
1990	Lavar (september)	Ulf Adrup o Stefan Ekman
1991	Ryggradslösa djur ("småkryp")	Ulf Gärdenfors
1992	Fågelotta (maj)	Nisse Eriksson
1992	Replik på 1942-års exkursion	Johan Krook
1992	Hervid Vallins forskning på ön	Nils Malmer
1992	Mossor (september)	Kurt Olsson
1993	Fåglar (intern utbildning i maj)	Magnus Ullman
1993	Bebyggelsen vid Kappelhamn	John Henrysson
1994	Harjakten på ön	Claes-Göran Isacson
1994	Svamp (september)	Sigvard "Sigge" Svensson
1995	Väderömuséet och Kappelhamnskarret	Bodil Kollberg
1995	Familjeexkursion (september)	Kill Persson
1996	Allmänbiologi	Kill Persson
1996	Biodling på ön (september)	Hans Sahlin
1997	Öns flora (juni)	Johan Krook
1997	Skogens utvecklingshistoria	Jan Lannér
1997	Geologi (september)	Leif Carsrud
1998	Människor som verkat vid fyren	Anna-Lisa Stefansson
1998	Praktiskt röjningsarbete (september)	Sven Hernborg